AVİM Yorum • No: 2009 / 2 • Aralık 2009

TÜRK-ERMENİ İLİŞKİLERİ AÇISINDAN BELİRSİZ HALKA: RUSYA FEDERASYONU'NUN ROLÜ

Aslan Yavuz ŞİR

Analist

10 Ekim 2009 tarihinde Türkiye ile Ermenistan arasında diplomatik ilişkilerin kurulması ve geliştirilmesine dair iki protokolün imzalanması sürecinde Rusyanın oynadığı rol ilgi çekicidir. Gerçekten de bölgesel çıkarları göz önüne alındığında, Ağustos 2008de Gürcistana yönelik müdahalesi ile Rusya Federasyonu, Güney Kafkasyada etkinliğini yitirme konusundaki hassasiyetini ve tavrını tüm dünyaya açık bir şekilde göstermişti. Bu çerçevede en çok sorulan sorular arasında Rusya Federasyonunun Güney Kafkasya politikasını, Gürcistanda 2004 yılında yaşanan iktidar değişimi ve Kosovanın tanınması gibi bölge açısından önem taşıyan iki gelişme sonrasında gözden geçirip geçirmediği tartışma konusudur. Rusyanın bölgeye yönelik politikası her daim etkinliğini sürdürmek olmuştur; değişen yalnızca Rusyanın kontrolü dışında yaşanan gelişmelere karşın gözden geçirilen farklı stratejik seçeneklerdir. Türk-Ermeni ilişkilerinin normalleştirilmesi sürecine Rusyanın olumlu yaklaştığı göze çarpmaktadır. Kamuoyunda Rusyanın yaklaşımının açıklanmasına dair birçok farklı görüş dile getirilmiştir. Bu görüşler arasında Rusya Federasyonu ile Türkiye arasında son yıllarda önemli artış gösteren karşılıklı ekonomik ilişkiler ve Ağustos 2008 sonrasında yaşanan Karadeniz güvenliği konusunda ortaya konan ortak yaklaşım ağırlık kazanmıştır. Nitekim Türkiye ile Rusya arasında giderek artan ticaret hacmi iki ülke arasında siyasi diyalogun da gelişmesini sağlamıştır. Ancak bu yakınlaşmanın, Ağustos 2008de NATO gemilerinin Karadenizde Rus gemileri ile sıcak temasa varabilecek karşılaşmaları sonrasında Türkiyenin yaptığı girişimlerle zirveye çıktığı söylenebilir. Bu noktada, Türkiyenin Kafkas İstikrar ve İşbirliği Platformu önerisi başta Rusya olmak üzere bölge devletlerince de desteklenmiştir. Bölge devletleri arasında çözümlenemeyen sorunların varlığı sebebiyle somut işbirliğine dönüşme ihtimali düşük olan bu girişim, Rusya Federasyonu ile Türkiyenin bölge güvenliğine ortak yaklaşımın vurgulaması açısından Türk-Rus işbirliğini güçlendirici etkiye sahip olmuştur Ancak Rusya Federasyonunun Türk-Ermeni yakınlaşmasına olumlu yaklaşımının temelinde yukarıda bahsi geçen iki hususun dışında başka faktörler de bulunmaktadır. 9 Aralık 2009 tarihinde Akşam gazetesinde yayınlanan röportajında Rusya Federasyonunun Ankara Büyükelçisi Vladimir İvanovski, Rusyanın Türk-Ermeni ilişkilerinde normalleşme sürecinin ülkesini endişelendirmediğini, aksine Türkiye, Ermenistan ve Rusya arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesinin büyük önem taşıdığını ifade etmiştir. Ayrıca İvanovski Azerbaycan-Rusya ilişkilerinin de ileri seviyede olduğunu vurgulamış ve Azerilerden bizim kardeşlerimiz

olarak söz etmiştir. İvanokvskinin bu açıklaması Rusya Federasyonunun Karabağ sorunu ve Türk-Ermeni ilişkilerinin normalleştirilmesi sürecine, Türk-Rus-Ermeni ekonomik ilişkileri açısından yaklaştığını ortaya koymaktadır. Ayrıca Türk-Ermeni ilişkilerinin normalleştirilmesinin Karabağ sorununun çözümünü de hızlandıracağını ifade ederken Azerbaycan ile Rusya arasındaki ilişkilere atıfta bulunuyor olması manidardır. Gerçekten de Rusya Federasyonunun Karabağ sorununun çözümünde verdiği destek, görünürde güçlü olsa da aslında sınırlı kalmıştır. Rusya, Türk-Ermeni yakınlaşmasını destekliyor görünmektedir, ancak Türkiyenin Karabağda çözümü bu sürece dolaylı olarak dâhil etmesini yadırgamaktadır. Nitekim Rusya Federasyonu, son dönemde imzalanan anlaşmalar1 göz önüne alındığında, çözümü destekler bir duruş sergileyerek, Türkiye ile ilişkilerini sıkı tutarken, Azerbaycan ile Türkiye arasında yaşanan gerginlikten faydalanarak Azerbaycanın enerji kaynaklarına erişim imkânı bulmaktadır. Ayrıca Türk-Ermeni ilişkilerinin normalleştirilmesi süreci, Karabağ sorununda yaşanacak gelişmelere bağlanmış olması itibariyle, Rusyanın etkinliğini azaltmaktan çok arttırmaktadır. Çünkü Rusya, halen Abhazya ve Güney Osetyada olduğu gibi Karabağda da çözümsüzlükten en çok faydalanan ülke konumundadır. Gözden kaçan en önemli nokta, Karabağ sorununun, Güney Osetya ve Abhazya sorunundan farklı olarak Rusya Federasyonunun dahi önüne geçemeyeceği bir bölgesel çatışmaya dönüşme ihtimalinin yüksek olmasıdır. 2008 yılı Ağustos ayında Rusya ile Gürcistan arasında yaşanan çatışma, Rus silahlı kuvvetlerinin üstünlüğü ve çatışmaya dış müdahale olmayışından dolayı kısa sürmüştür. Karabağ üzerinden, 2008 yılındaki çatışmaya benzer muhtemel bir Azeri-Ermeni çatışmasının patlak vermesi durumunda, petrol gelirleri ve yükselen ekonomisi ile silahlı kuvvetlerini önemli derecede güçlendirmiş olan Azerbaycan ordusu karşısında Ermeni silahlı kuvvetlerinin direnmesi, Rus desteği olmadan mümkün görünmemektedir. Ancak Rusyanın olası müdahalesi, Azerbaycan ve Türkiye ile işbirliğini tehlikeye atacak, Ağustos müdahalesi ve ardından Abhazya ve Güney Osetyanın bağımsızlıklarının tanınması nedeniyle uluslar arası alanda büyük tepki gören Rusyanın itibarını ciddi biçimde zedeleyebilecektir. Bu senaryo ise Rusyanın yukarıda bahsi edilen çıkarlarının zarar görmesi ve bölgede etkinliğinin zayıflaması ile sonuçlanacaktır. Görülmektedir ki Rusya Federasyonunun günümüzde Türk-Ermeni ilişkilerinin normalleştirilmesi ve Karabağda çözümü destekliyor görünmesinin sebebi, bölgedeki etkinliğin, bu defa başka stratejiler ile sürmesinin sağlanmasıdır.

Yazar Hakkında :

Aslan Yavuz Şir AVİM'de Kıdemli Analist olarak çalışmaktadır. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler alanında doktora adayıdır. Türk-Ermeni ilişkileri, Ermenistan siyaseti, Orta Asya ve Kafkasya alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Atıfta bulunmak için: ŞİR, Aslan Yavuz. 2026. "TÜRK-ERMENİ İLİŞKİLERİ AÇISINDAN BELİRSİZ HALKA: RUSYA FEDERASYONU'NUN ROLÜ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2009 / 2. Aralık 30. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/TURK-ERMENI-ILISKILERI-ACISINDAN-BELIRSIZ-HALKA-RUSYA-FEDERASYONU-NUN-ROLU

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır